

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבהו
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"ד

בא
גליון 41 | תשפ"א

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו

וכבר ידועה הקושיא הלא היה הקב"ה צריך לומר למשרע"ה
"לך אל פרעה" ולא 'בא'.

והתשובה לכך מיניה וביה בפסוק "כי אני הכבדתי את לבו".
מה שהנך רואה את פרעה מכביד את לבו כל כך, בכוחות
עצמו הוא לא היה מסוגל לכך, והיה צריך הכבדה מיוחדת
מאיתי, והלא הכבדה זו גילוי שכינה הוא בפני עצמו.

ודבר זה אומר השי"ת למשרע"ה כעין הדרכה קודם גאולת
ישראל ממצרים, "בא אל פרעה" לשון התבוננות שבמקום
הנמוך ביותר שם ישנו גילוי אלוהות גדול, כך גם תדע
שכשאתה רואה לבבות אבן אטומים, תפקידך הוא לגלות
בהם את גילוי שכינה וכך תוכל לגאלם ממצרים אע"פ שהנם
עומדים סמוך ונראה לשער הנ' של טומאה.

ולכל בני ישראל לא יחרץ פלג לשונו

וצריך עיון הלא עתה יוצאים בני ישראל ממצרים,
שש מאות ריבוא, בניקל וזה מה שמצאו
להדגיש "לא כלב יחרץ לשונו", ומה
בכך שלא חרץ כלב לשונו לבני ישראל.

הנה בחז"ל (סוטה ג' ע"ב) מובא לגבי
יוסף, ר"א אומר כל העובר עבירה,
קשורה בו ככלב שנאמר (בראשית ט')
"ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות
עמה", לשכב אצלה בעולם הזה, להיות
עמה לעולם הבא. ועוד מובא בחז"ל
(שה"ש רבה א, ט') "בזכות יוסף שגדר
את עצמו מן הערווה, גדרו בני ישראל
את עצמם מן הערווה במצרים, ובזכות
שגדרו את עצמם מן הערווה, נגאלו
ממצרים.

ועפי"ז יתבאר הדגשת הפסוק "ולכל בני ישראל לא יחרץ
כלב לשונו", היינו שעכשיו בעת יציאתם ממצרים, ונגאלו
כאמור בזכות מה שגדרו את עצמם מעריות, כעת מעידה
התורה על בני ישראל, שלא היה אחד מהם שנכשל בעבירה
שעליה נאמר "קשורה בו ככלב".

ושמא תאמר שהרי משה רבינו אמר (שמות ב' י"ד) "אכן
נודע הדבר" (וברש"י שם) שבגלל דילטורין שבהם בדין הוא
נגזר עליהם השעבוד.

על זה התשובה היא שגם בחטא לשון הרע אמרו רז"ל (פסחים
ק"ה ע"ה) המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים שנאמר
(שמות כ"ג א') "לא תשא שמע שוא", וסמוך ליה לכלב תשליכון
אותו, וע"ז אומרת התורה "לא יחרץ כלב לשונו" היינו
שקודם יציאת מצרים הגיע לתיקונו גם אותו חטא דילטוריא
שהיה בעם ישראל.

ויאפו את הפצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ.

עוגות בפשטות הוא לשון עיגול כמו
שמצינו בחז"ל גבי חוני המעגל (תענית
פ"ג מ"ח) "עג עוגה". ועיגול תכונתו
ומעלתו היא שהוא פשוט בהשוואה,
דהיינו אין בו לא ארוך וקצר לא מעלה
ומטה, לא רחוק וקרוב אלא הכל שווה.
וזה עניינה של מצה שהיא פשוטה ללא
תפיחות וללא גובה, וכן מצינו באבלים
שמאכלם עגול בכדי לרמז על 'גלגל
חוזר בעולם', וזה היה הרמז ג"כ
ביציאת מצרים, על אותו 'גלגל החוזר
בעולם' שהמכים נהפכו למוכים,
וישראל עבדים נהפכו לבני חורין.

ובגמ' מובא (פסחים קט"ו ע"ב) גבי
מצה דכתיב לחם עוני היינו שעונים

שפה
לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

ואקלו את הפשר בליילה הזה צלי
אש ומצות על מררים יאכלהו.

בתוס' פסחים (ע"ו ע"א) ד"ה אלא
נתבאר דהיכא דקרנן פסח נצלה ע"י
דבר אחר, ולא ע"י אש הרי אסור
עדיין מדין נא". ונסתפק רבינו מאי
שנא מסכך פסול שאפילו שהוא
פסול בכל אופן מבטל גדר 'אור', וכן
טיט פסול לטבילה בגופו שמצטרף

המשך בעמוד הבא

ועוד יש לרמז ולהוסיף, דבספרים מובא, דאותיות 'מצה' שווים לאותיות 'חמץ' מלבד האות 'ח', שפותחת כעין חלון ונעשית 'ה"א', ובגמ' מנחות (כ"ט ע"ב) מובא שאות ה' היא כעין חלון המרמז לתשובה, שאפילו אם נפל למטה ברוח רביעית שאינה מסובבת יכול לעלות ולכנוס באותו הפתח.

והוא כדאמרן שמרמז על 'גלגל החוזר בעולם' גם מבחינה רוחנית, שאותו רשע של אתמול, יכול היום להיות צדיק גמור ע"י תשובה, וכמצבם של ישראל סמוך ליציאת מצרים, שברגע אחד נהפכו (שמות י"ט ו) "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". טקסט

עליו דברים הרבה, וזהו חלק מ'העוננים עליה', היינו שהיא לחם עוני עגולה בשווה ללא תפיחות וללא גובה, מצב זה וצורתה, עונה דברים הרבה על אותו 'גלגל' שחוזר בעולם' כדאמרן.

ומה שאצל אברהם מצינו הלשון (בראשית יח) "לושי ועשי עוגות", גם שם בא לרמז על 'גלגל החוזר בעולם', שאברהם אבינו ברצותו לתת לאורחיו הרגשה נפלאה, הביא להם מאכל זה לרמז שאמנם עתה אני המארח ואתם האורחים, אבל 'גלגל חוזר בעולם' מחר אני האורח ואתם המארחים.

דייקא נמי שאצל לוט (בראשית י"ט ג) לא כתוב, לשון עוגות, אלא ומצות אפה, למרות ששניהם אפו אות אותו הדבר ופסח היה, שהרי לוט נתכוון לטובתו ולא לטובת האורחים.

נקי כפים ובר לבב

נתפרסם באחרונה על חמיו של רבינו הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א ראש כולל בית דוד בחולון ורבה של רמת אלחנן, שנגנב מחדרו כסום גדול מאוד מכספי צדקה העומדים לחלוקה ונגרם לו עגמ"נ מרובה, ואדהכי זכינו לשמוע מעשה נורא על רבינו לפני יותר מעשרים שנה כפי שסיפר זאת ידידנו עוסק בצ"צ באמונה ר' אברהם כהן שיחי' משיכון ג', כפי ששמע זאת בעצמו מהנהלת אותו בנק מר יעקב מקייס שיחי',

דעת
חכמה ומוסד

באותה התקופה רבינו עוד היה יושב מסוגר פרוש מן העולם, משבת לשבת, בעליית בית הכנסת של המקובל רבי מסעוד מלול זיע"א, יום אחד רואה מר מקייס המחאה בנקאית של רבינו כשחתימתו מזוייפת, מאחר ומר מקייס הכיר את רבינו והיכן יושב פנה לבית הכנסת הנ"ל בשיכון ד', וסיפר לרבינו שזייפו את החתימה.

נענה רבינו ואמר אכן היתה כאן גניבה ונגנב כסף מזומן והמחאה, ואמר לו מר מקייס שאינו יכבד את המחאה, ולזה הסכים רבינו. ולאחמ"כ פנה מר מקייס למשטרה בכדי להגיש תלונה אודות גניבה זו, ואמרו לו שצריך שגם רבינו בעצמו יגיש תלונה אודות כך, והפגיש את רבינו עם אנשי המשטרה בכדי שישמעו ממנו אודות הגניבה וכך יחשב שרבינו הגיש את התלונה. לאחר מכן שאל רבינו את מר מקייס מה עשינו כאן... מה עשינו כאן... אמר לו כך יוכלו לטפל בהגניבה ולהשיבה לרבינו.

נענה רבינו ואמר "מה עשינו כאן", וכי אנו נגרום ח"ו צער ליהודי יציר כפיו של הקב"ה. אבקשך לאלתר לבטל את התלונה, ואכן ניגש מר מקייס למשטרה וביקש אותם לבטל את התלונה שהגיש על שמו של רבינו, ובס"ד מופלאה אמרו לו שבדרך כלל לא ניתן לבטל תלונה שהוגשה אמנם כאן עדיין לא הזינו את הפרטים הנצרכים ועדיין יכול לבטל.

לאחמ"כ המשיך רבינו וביקשו להפגישו עם אותו אדם החשוד בגניבה, ומר יעקב מקייס לקח את רבינו לביתו של אותו אדם, ואז רבינו הסתגר אתו משך זמן ופייסו בדברים, וחזר לתלמודו. והדבר נורא למתבונן איך רבינו חס על כבודו של אדם שגרם לו צער גדול כ"כ, ולא זו עד שפייסו בדברים על הה"א שהיתה לו.

שפה לנאמנים - המשך

לשיעור מקווה (שם בספ"ק דסוכה). וא"כ הכא נמי תבטל הצלייה שם "נא".

ודחה רבינו ואמר שבוודאי יש לחלק במקווה וסכך אפשר להשלים את "שם מקווה" ו"שם פסולת גורן ויקב" גם על ידי דבר שפסול גופו לסכך אבל להשלים את השם הנ"ל אפשר על ידו.

משא"כ בקרבן פסח גזיה"כ "צלי אש" דייקא, וכל דבר אחר שאינו נצלה ע"י "אש" לא מקרי צלי כלל לענין קרבן פסח.

